

Datum
2017-04-18

Krisplan för verksamheterna barns lärande och ungdomars och vuxnas lärande

KS2016/455/07

Antagen av kommunstyrelsen 2017-04-25, § 96

SUNNE | VÄRMLAND

Postadress
Sunne kommun
1. Barns lärande
686 80 Sunne

Besöksadress
Barns lärande
Kvarngatan 4 686 80 Sunne
Sunne

Telefon
0565-160 00 växel
0565-160 47 direkt
070-103 02 32
mobil

Internet och fax
www.sunne.se
anna.ullenius@sunne.se
0565-160 01 fax

Giro och org.nr
744-2684 bankgiro
212000-1843 org.nr

Innehållsförteckning

Del 1 - Krisplan för Sunne kommun

1 Inledning	3
1.1 Bakgrund och syfte	3
2 Definitioner och olika centrala begrepp	3
3 Riktlinjer	4
3.1 Förebyggande åtgärder	4
3.1.1 Särskilda förebyggande åtgärder vid resa	4
3.2 Riktlinjer till personal vid kris	4
3.3 Riktlinjer till föräldrar och anhöriga	4
4 Krisens förlopp	4
4.1 Chockfasen	4
4.2 Reaktionsfasen	5
4.3 Bearbetningsfasen	5
4.4 Nyorienteringsfasen	5
5 Barns förståelse om döden i olika åldrar	5
6 Förberedelser	7
6.1 Förskolans/skolans förberedelser	7
6.2 Personal som resurs	7
7 Hur du berättar om ett dödsfall	7
7.1 Samtal i barngrupp eller klassrum	8
8 Uppföljning	10
8.1 Under de närmast följande dagarna	10
8.1.1 Organisatoriska synpunkter	10
8.2 Markering i förskolan eller skolan	11

Del 2 - handlingsmanual vid akut läge

1 Beredskapsgrupper med telefonlista	12
1.1 POSOM-gruppen med telefonlista	12
2 Viktiga telefonnummer	12
3 Krisgruppens arbetsuppgifter	13
4 Dödsfall inom förskola och skola – så gör du	14
5 Handlingsplaner vid allvarliga händelser – dödsfall/olyckor	15
6 Lockdown - rutin	19
7 Brand	21

Del 1 - KRISPLAN FÖR SUNNE KOMMUN

1 Inledning

Skolan och barnomsorgen berörs av olyckor och dödsfall. Barn, föräldrar och personal kan allvarligt skadas eller avlida. Situationerna kan vara plötsliga och smärtsamma. Det här materialet innehåller två delar; *Krisplan för Sunne kommuns skola och barnomsorg* samt *Handlingsmanual vid akut läge*.

Vid större olyckor och katastrofer träder den kommuncentrala krisplanen in.

1.1 Bakgrund och syfte

Att möta människor som drabbats av olyckor och kriser hör inte till de vardagliga arbetsuppgifterna. Därför är det angeläget att ha en beredskap för att möta människor som blivit drabbade. Vid dessa situationer krävs en förberedd och utvecklad organisation, som har kunskap att hantera olyckor och krissituationer. Kunskap, förebyggande insatser samt en utvecklad organisation ökar möjligheterna för att på en arbetsplats kunna möta katastrofsituationer och människor i kris. Syftet med krisplanen är att varje enhet ska ha beredskap och veta hur de ska agera vid olyckor och kriser. Vad ska ni göra? Vem gör vad och när? Hur ska uppgifterna utföras?

2 Definitioner och olika centrala begrepp

Rektorsexpedition	På skolan där rektor arbetar.
Förskolechefsexpedition	Där förskolecheferna sitter
Jourrum	Rum med telefon som upprättas i anslutning till olycksplatsen eller arbetsplatsen i syfte att ta hand om barn och vuxna som behöver stöd i ett akut skede eller i den uppföljande krisbearbetningen.
Informationscentral	Vid en olycka eller krissituation ordnas denna arbetsplats där information kan tas emot och spridas. Förslagsvis i anslutning till rektors-/förskolechefsexpedition.
Krisgrupp	I varje område utses lämplig personal med kunskap att arbeta med människor i kris. Krisgruppens medlemmar finns bland annat på informationscentralen och i jourrum.
Resursgrupp	Personer inom barnomsorg och skola med fördjupade kunskaper om kriser, katastrofer och sorgereaktioner, som kan kallas för att ingå i krisgruppen.
Katastrofsituation	Händelse som gör att skolan/barnomsorgen inte längre klarar av att bedriva sin verksamhet.
Krissituation	En händelse som för den enskilde eller för en verksamhet medför att man inte kan möta eller bemästra en situation utifrån normala erfarenheter, organisation och resurser.

3 Riktlinjer

3.1 Förebyggande åtgärder

- Klassföreståndaren/mentorer/barnomsorgspersonal ska i början av varje läsår uppdatera Extens/IST med aktuella kontaktuppgifter till vårdnadshavarna.
- Förteckning över barn och elever ska alltid vara aktuell.

3.1.1 Särskilda förebyggande åtgärder vid resa

- Vid resa ska lista på aktuella medföljande resenärer vara komplett innan reseavgång.
- Listan ska förutom närvarande elever även omfatta föräldrars och personals namn.
- Färdväg och övernattningsställen ska finnas nedskrivna, adress och telefonnummer ska anges.

3.2 Riktlinjer till personal vid kris

1. Ta hand om dina ordinarie elevgrupper/barngrupp. Följ tiderna och avvakta information
2. Övrig personal tar hand om elever/barn som ej har ordinarie schema. Inga elever/barn ska "flyta" omkring.
3. All tillgänglig personal ställer upp för att hjälpa till med elever/barn, som behöver stöd av olika slag, t ex att kontakta förälder.
4. Varje enhet planerar var varje telefon finns.
5. Gemensamma samlingar med information i ej allt för stora grupper genomförs då respektive rektor kallar.
6. Håll dig väl informerad.
7. Överlåt åt krisgruppen att lämna ut information.

3.3 Riktlinjer till föräldrar och anhöriga

1. Håll er informerade via kommunens informationskanaler så som hemsida (www.sunne.se), facebook och lokalpress.
2. Eventuell samlingsplats på skolan anvisas av personal.
3. Undvik ryktesspridning, kontakta kommunen för information.

4 Krisens förlopp

Reaktionssättet vid kriser följer ett visst förlopp, oavsett vad som utlöst dem. I mötet med människor i kris är det viktigt att ha kunskap om de olika faserna.

4.1 Chockfasen

Denna fas varar från ett kort ögonblick till några dygn. Människan kan ännu inte riktigt fatta vad som inträffat. Reaktionerna kan vara allt från ett yttre uppvisat lugn till förvirring och hysteriska reaktioner.

4.2 Reaktionsfasen

Den pågår oftast någon eller några månader. Chockfasen och reaktionsfasen brukar tillsammans kallas den akuta krisen. Den drabbade har nu uppfattat vad som hänt. Nu kommer sorgereaktionen. De vanligaste reaktionerna hos barn är följande:

- Ångest
- Starka minnen
- Sömnrubbingar
- Ledsenhet, längtan och saknad
- Vrede och beteende som kräver uppmärksamhet
- Skuld, självförelser och skam
- Skolsvårigheter
- Kroppsliga smärtor

Att i denna fas förneka verkligheten är vanligt. När inre och yttre påfrestningar blir så svåra för en människa att hennes erfarenheter och förmåga att hantera situationen inte räcker till, tar det som kallas försvarsmekanismer vid. Försvarsmekanismerna tjänar till att lindra upplevelsen av att mitt jag är i stor fara. De hjälper oss att stegvis ta till oss den smärtsamma verkligheten i den takt som är möjligt för mig.

4.3 Bearbetningsfasen

Den pågår från någon eller några månader efter det akuta skedet till kanske ett halvår eller ett år senare. Nu börjar man på nytt vända sig utåt och blicka framåt. Man har accepterat det inträffade och börjar se nya möjligheter i sitt liv. De psykiska försvarerna börjar släppa, och nya vägar kan väljas utifrån den erfarenhet händelsen givit. Förmår en människa inte själv av olika anledningar att bearbeta krisen och gå vidare måste hon/han ha sakkunnig hjälp.

4.4 Nyorienteringsfasen

Denna fas har ingen avslutning. Det som försatte människan i kris har bearbetats och finns inom henne som en smärtsam erfarenhet, men den hindrar henne inte längre från att nyorientera sig och se möjligheter i det fortsatta livet. Fortfarande kan det gamla ibland känslomässigt upplevas som korta perioder av smärta.

5 Barns förståelse om döden i olika åldrar

Barns förståelse av döden utvecklas parallellt med barnens tankemässiga mognad. Barn under fem år uppfattar inte döden som något stadigvarande eller att den kan drabba alla. Döden går att ta tillbaka. I förskoleåldern har barn ett cirkulärt tidsbegrepp. Det gäller även döden: vi lever, sedan dör vi och så lever vi igen. Det visar sig i deras frågor:

- Kan vi inte hjälpa pappa att komma upp ur graven?
- När kommer mormor tillbaka?
- Vem ger bebisen mat i himlen?
- Kan vi inte ta med saft till mamma i graven?
- Kan pojkbarn också dö?

Att barn inte förstår dödens innebörd på längre sikt kan göra, att barnen inte uppvisar några starka reaktioner när de första gången får höra vad som hänt. De kan omedelbart efter ett besked om dödsfall fråga om de får gå ut och leka. Även om dödsbegreppet inte är fullt utvecklat, är det utan tvivel så att barnen kan reagera starkt på dödsfall i den åldern.

Barnens begrepp är i denna ålder mycket konkreta och det är därför bra om man kan undvika abstrakta förklaringar eller förskönande omskrivningar som barnet kan ta mycket bokstavligt. Använder man omskrivningar som att den döde sover eller åkt iväg på en lång resa kan det leda till att barnet blir rädd när föräldern sover middag, för att gå och lägga sig på kvällen eller reagerar starkt när någon skall resa bort.

De yngsta barnen kan genom sin för-logiska tankegång ha en felaktig uppfattning om vad som orsakat dödsfallet. "Om du inte åkt till sjukhuset så skulle inte bebisen behövt dö." Barn är också präglade av ett "magiskt tänkande" där de uppfattar sig själva stå i centrum för det mesta som händer. Ett sådant tänkesätt kan göra att barnet tror att det kan vara orsaken till ett dödsfall.

I åldrarna fem till tio år utvecklar barn gradvis en förståelse av att döden är oåterkallelig. Vid sju år får barnen en bättre förståelse av att döden är oundviklig och universell. Liksom de yngre barnen är de fortfarande konkreta i sina tankar och de behöver konkreta uttryck (ritualer, bilder, gravstenar osv) som stöd i sitt sorgearbete. Deras förståelse av orsakerna är också konkreta. De kan förstå att döden är ett resultat av både yttre händelser, som olyckor och inre processer, som sjukdom. Barnet tänker allt mindre på sig själv som världens centrum och de blir bättre på att se saker i andras perspektiv. De får därför lättare att förstå vänner som mister anhörig, att visa medkänsla och empati.

Efterhand som barnen blir större, förstår de mer av orsak och verkan bakom händelser och de kan bli mycket upptagna av rättvisan i det som sker - att det händer "onda" saker med "goda" människor.

I den tidiga skolåldern verkar det ske en förändring i barnens villighet att visa känslor. Framförallt är det pojkar som börjar undertrycka sina känslor. Det är många föräldrar som upplever att deras barn stänger inne sin sorg och inte vill prata om det som hänt. Från och med tioårsåldern blir barnens föreställningar om döden mer abstrakta och de kan förstå de mera långtgående konsekvenserna av ett dödsfall. Man tänker ännu mer på rättvisa och orättvisa, ödet och det övernaturliga. Tillsammans med de förändringar som sker på det biologiska, psykologiska och sociala området, kan ett dödsfall leda till mycket starka reaktioner från ungdomarnas sida. Man uppfattar döden som oundviklig och universell och det innebär att den är personlig, vilket kan medföra att man försöker undvika tanken på den.

Under ungdomsåren utvecklas förmågan att resonera hypotetiskt, barnen kan därför ta ställning till flera olika aspekter av en händelse. De kan lättare dra paralleller och de kan mer kritiskt se att det saknas information i det de får höra om en händelse.

6 Förberedelser

6.1 Förskolans/skolans förberedelser

- Tema för studiedagar eller personalkonferenser om hur man handskas med dödsfall i förskolan/skolan och i barngrupp/klassen
- Kurser för personal om "barn och död"
- En grupp av personal fördjupar sina kunskaper och fungerar som resurspersoner i en krisgrupp
- Området ska ha böcker som kan användas som fördjupningslitteratur
- Dokument med den lokala krisgruppens deltagare och telefonnummer ska finnas
- Ta fram dokument och rutiner för t ex utflykter och studieresor

6.2 Personal som resurs

Personal har stor betydelse för att tillgodose barnens behov när olyckor, sjukdom eller dödsfall drabbar enskilda barn eller hela grupper. Personal känner till kultur och klimat i de enskilda barngrupperna och klasserna. Dessutom känner personalen varje enskilt barn och deras personlighet.

Pedagogisk personal är experter på att förmedla kunskap till barn och de vet hur de engagerar barn och vilka uttrycksformer de kan använda sig av i samband med olyckor och dödsfall.

7 Hur du berättar om ett dödsfall

Polisen har ansvar att underrätta anhöriga när någon omkommit i en olycka. De kan delegera detta till andra, vanligtvis en präst. Det kan dock uppstå situationer där det blir personalens uppgift att underrätta barn/elever om dödsfall.

Det ska ske efter följande riktlinjer:

1. Den som berättar ska vara någon som barnet/eleven känner tillit för och har en bra relation till.
2. Du ska skaffa dig ordentlig information från polis och andra myndigheter innan du berättar något för att ha möjlighet att svara på frågor om, när och hur det hela inträffade.
3. Välj en lämplig plats där ni är ostörda.
4. Berätta direkt och öppet, men med en viss mental förberedelse.
5. Du ska ha tid att vara med barnet/eleven en stund efter det man berättat, så att de reaktioner som kommer kan få sitt utlopp.
6. Ta inte till fraser som "det kommer nog att ordna sig" eller "tiden läker alla sår".
7. Låt inte eleven vara ensam. Trösta gärna på ett sätt som faller sig naturligt. Kroppskontakt kan ha lugnande effekt, men man ska respektera om barnet inte vill ha en sådan närhet.

8. Om det finns behov ska du ha möjlighet att följa barnet/eleven hem eller till den plats där familjen är.
9. I samråd med barnet/eleven bör de andra barnen så snart som möjligt informeras om vad som hänt.

7.1 Samtal i barngrupp eller klassrum

När ni ska prata om ett dödsfall i förskolan/klassrummet, är det bra att följa den mall som, för samtal i samband med svåra händelser, har visat sig fungera bra. Mallen kan även användas vid andra händelser som gjort starkt intryck på en barngrupp/klass. Det är bra att vara två vuxna, gärna någon från krisgruppen eller resursgruppen, tillsammans med klassläraren/läraren.

1. Inledning

2. Fakta

3. Tankar och reaktioner

4. Information

4. Avslutning

Steg 1 - Inledning

Läraren eller någon av förskolepersonalen redogör för vad som ska hända de närmaste timmarna och varför det sker. Betona att det kommer många reaktioner och intryck när någon dör och att det är viktigt att prata om det. Berätta att det är vanligt att man får tankar och känslor som kan göra oss ledsna, rädda och arga. Förklara att ni ska prata med varandra för att försöka förstå vad som hänt och för att klara ut missförstånd.

Det är viktigt att klargöra regler för samtal i gruppen innan ni börjar.

- Ingen berättar utanför gruppen vad kamraterna har tänkt, känt och upplevt.
- Ingen får kritisera någon för vad de sagt eller reagerat på.
- Det är tillåtet att gråta eller bli arg.
- Alla pratar för sig själv, inte någon annan.
- Ingen måste säga något högt, bortsett från att man måste berätta om hur man fick veta vad som hänt.

Steg 2 - Fakta

Eleverna/barnen får berätta hur, vad, av vem och när de fick reda på vad som hänt. Detta skapar en helhet av händelsen och ger tillfälle att rätta till missförstånd. Man får klart för sig om något barn drabbats mer än andra. Den vuxne förmedlar sin information. Behovet av konkret information är mycket stor hos barn.

Steg 3 - Tankar och reaktioner

Frågar man vilka tankar barnet hade då de fick höra talas om det inträffade får man ofta automatiskt en berättelse om barnens reaktioner och intryck. Frågan "Vad var värst för dig"? ger som resultat att barnen berättat sina reaktioner och intryck, samtidigt som det visar att man förstår vad som är viktigt för barnen.

När barn bevittnat dödsfall eller en olycka är det särskilt viktigt att de i detalj får sätta ord på sina tankar. Det gäller alla sinnesintryck; syn, hörsel, lukt, känsel. Ta reda på hur barnen reagerade kroppsligt; skakningar, kväljningar, andnöd osv. När barnen sätter ord på sina intryck kan den vuxne fråga "Är det någon annan som reagerat på samma sätt?"

Det är viktigt att i reaktionsfasen ta upp olika reaktioner och tankar som uppstått när de fått reda på att någon dött eller i samband med olycka. Alltså direkta reaktioner, men det är lika viktigt att tala om upplevelsena senare samma dag, hur natten har varit, hur det är just nu. Här kan känslor av sorg – saknad - hjälplöshet - ångest tas upp och sättas ord på.

I förskolan och de första årskurserna kan man använda teckningar. "Nu delar jag ut papper till er allihop som ni kan använda för att beskriva tankar och känslor ni har. Var och en bestämmer själv vad ni ritar." Teckningarna kan återspegla vrede och fruktan men också visa på en önskvärd, som helt saknar samband med det som hänt.

Äldre elever kan fullborda meningar som:

- Det första jag tänkte på när jag fick höra vad som hänt var.....
- Det värsta med det som hänt är att.....
- Det intryck som är starkast är .....
- Det som gör mig mest ledsen är.....

Man kan också låta eleverna tänka, säga eller skriva det de aldrig fick sagt till sin döde kamrat. Tanke - och reaktionsfasen tar längst tid och det kan komma starka känsloreaktioner. Det är viktigt att de vuxna mobiliserar omsorg och stöd mellan barnen. Genom att be den som sitter bredvid att lägga armen om den som berättar eller fråga vad de andra upplever när någon gråter, skapas gemenskap och sammanhållning.

Steg 4 - Informationsfasen

Under informationsfasen samlar den vuxne (förskolepersonal/lärare) upp de trådar som eleverna kommit med och visar på de likheterna i tankar och reaktioner samt betonar det normala i detta. Dessutom bör den vuxne informera om hur man brukar reagera efter sådana händelser, förbereda på reaktioner som kan uppstå efter en tid. Den vuxne kan ge barnen råd, som till exempel:

- Prata med föräldrar och vänner om det som hänt
- Besök kyrkogården
- Skaffa mer information om händelsen
- Gör något tillsammans för de efterlevande

Steg 5 - Avslutningsfasen

I denna fas sammanfattar man vad som tagits upp och planerar vad som ska hända efteråt, till exempel begravningen eller fler samtal. Till sist frågar man om det finns några oklarheter och vad barnen tyckte om samtalet/samlingen.

8 Uppföljning

8.1 Under de närmast följande dagarna

1. Inled påföljande dag med en utvärdering av den föregående och gå igenom planerna för dagen
2. Anordna klassrumssamtal/barngruppssamtal för att gå igenom det inträffade
3. Anordna gruppsammankomster för särskilt starkt berörda barn
4. Vid olycksfall utan dödlig utgång: låt klassen besöka sjukhuset
5. Håll ett personalmöte vid dagens slut:
  - förmedla aktuell information och redogör för den vidare planeringen
  - hjälp lärarna att uttrycka sina egna tankar och reaktioner
  - informera om möjligheter att följa upp det som hänt
6. Kontakta familjen för att uttrycka skolans medkänsla och erbjuda stöd:
  - Rektor/förskolechef eller nyckelperson besöker familjen
7. Genomför ritualer i klassrummet eller med hela skolan samlad
8. Hjälpsyskon och nära vänner att återgå till normala rutiner

9. Låt lärare besöka eventuella syskon i hemmet:
  - planera återkomsten till förskola/skolan och diskutera sådant som barnen oroar sig särskilt för
  - diskutera kontakten mellan barngrupp/förskola - klass/skola och föräldrarna
  - vid olycksfall utan dödlig utgång: planera elevens återkomst till skolan, diskutera hur kontakten mellan barn/elev - förskola/skola kan upprätthållas under sjukhusvistelse och konvalescenstid.

10. Låt eleverna delta i jordfästningen med lärare och/eller föräldrar
11. I de fall där syskonen eller nära vänner får problem i skolan: överväg att reducera skolarbetets omfattning och erbjud barnen extra hjälp.
12. Se till att lärarna inhämtar sådan information som säkrar att elever med särskilda behov får den hjälp de behöver (t ex den döda elevens nära vänner, barn som tidigare upplevt traumatiska förluster, barn med speciellt känslig personlighet, barn som känner ansvar för det inträffade samt barn som uppvisar påfallande starka reaktioner).
13. Låt klassen skriva brev eller rita teckningar till den döda elevens syskon eller föräldrar.
14. För särskilt drabbade elever bör kraven på ämnesprestationer anpassas till deras nedsatta koncentrationsförmåga.

8.1.1 Organisatoriska synpunkter

- Kontakta familjen eller berörd präst för att resonera om hur skolan bör förhålla sig vid jordfästningen
- Planera hur skola/lärare kan hjälpa eleverna att förbereda sig för att eventuellt se den döde
- Informera om ritualer i samband med jordfästningen
- Håll information tillgänglig för andra berörda skolor i grannskapet (te x

skolor där syskon går; skolor dit eleverna ska gå vidare)

- Klassföreståndaren/personal upprätthåller kontakten med familjen för att stötta den

- Låt skolbänken och andra föremål som påminner om den döde bli kvar i klassrummet/daghemmet till årets slut

- Låt kamraterna besöka graven

Långtidsuppföljning:

- Bedöm om något av barnen/eleverna är i behov av långsiktig hjälp.

- Markera speciella märkesdagar som det döda barnets/elevens födelsedag och årsdag för dödsfallet. Se till att vederbörandes namn blir nämnt vid varje högtidsdag under det första året efter hans eller hennes död (jul, påsk, skolavslutning etc.).

- Låt kamraterna hjälpa till med att bära ut den döda elevens skolbänk ur klassrummet.

8.2 Markering i förskolan eller skolan

När döden drabbar barn/elever och personal/lärare ska det markeras på något sätt i förskolan eller skolan. En minnesstund där barn/elever och personal samlas, är ett sätt. Innehållet i denna bör utformas av personalgruppen eller skolledningen tillsammans med klassföreståndare.

Förslagsvis kan minnestunden innehålla:

- Minnesord från rektor/förskolechef
- Några ord från klassföreståndare/personal
- En passande dikt eller saga kan läsas
- Prästen kan medverka och säga några ord
- Sång och/eller ett musikstycke
- Om man får besked om dödsfall under skoltid kan eleverna tillsammans sänka flaggan på halv stång.

Efter minnesstunden går barngrupperna/klasserna till sitt och personal/lärare ger tid att prata vidare. (Se barngrupps-/klassrumssamtal). Beroende på vilken händelse det gäller, bör hela förskolan/skolan eller bara de berörda förskolegrupperna/klasserna få möjlighet att delta i begravningen.

HANDLINGSMANUAL VID AKUT LÄGE

1 Beredskapsgrupper med telefonlista

Förskola och grundskola:

Verksamhetschef barns lärande	0565-16047	070-1030232
Rektor, Östra skolan	0565-15702	070-1913586
Rektor, Östra landsbygd	0565-16076	072-2036446
Rektor, Västra landsbygd	0565-15701	070-6417917
Rektor, Skäggeberg	0565-16070	070-6476077
Förskolechef, Centrala	0565-16415	070-3860740
Förskolechef, Västra	0565-15788	070-3860990
Förskolechef, Östra	0565-16060	073-0703260

Gymnasieskola och vuxenutbildning

Verksamhetschef ungdomars och vuxnas lärande	0565-16048	070-2608313
Rektor, SG/Södra viken	0565-15550	
Rektor, SG/Broby	0565-17930	070-1030231

Elevhälsa

Enhetschef	0565-16056	070-2181512
------------	------------	-------------

1.1 POSOM-gruppen med telefonlista

Martina Ullenius, IFO-chef	0565-16264	072-2287147
Eva Skoglund, anhörigstödjare	0565-16306	070-2322025
Margareta Kvarnström, enhetschef AME	0565-33012	073-0703250
Caroline Eriksson, kommunpolis	010-5670106	070-6091883
Hans-Viktor Krolovitsch, präst i Sunne	0565-688561	073-3661365
Lennart Edvardsson, räddningschef	0565-10308	070-3950157
Hans Hemmingsson, diakonist i Sunne	0565-688552	072-5884243
Joakim Bråkenhielm, präst Lysvik	0733834804	
Åsa Kolm, landstinget	0565-47510	070-3340984
Ann-Katrin Nilsson, verksamhetschef	0565-50432	070-6757690

2 Viktiga telefonnummer

LARMNUMMER	112	
Polisen Sunne	11414	
Information vid olyckor och kriser	113 13	
Torsby sjukhus	0560-470 00	
Sjukvårdsrådgivning dygnet runt	1177	
Giftinformation, dagtid ej brådskande	08-33 12 31	
Ungdomsmottagning (tors 14–17)	0565-128 26	
Sunne kommun	0565-160 00	
Individ- och familjeomsorg	0565-162 60	
Sunne församling, expedition 10–15	0565-68 85 50	
Kyrkoherde	0565-68 85 51	073-3661365

3 Krisgruppens arbetsuppgifter

Rektor/förskolechef

- Sammankalla krisgruppen samt fördela arbetsuppgifter och utse ansvariga
- Upprättar informationscentral för hänvisning av ankommande telefonsamtal och besök
- Upprätta/ställa i ordning jourrum med telefon
- Informera personal och barn
- Kontakta räddningstjänst och sjukhus fortlöpande
- Kontakter med press och övriga utåt
- Utvärdering av insatserna görs

Håll kontinuerlig kontakt med nämndens ordförande och verksamhetschef genom hela förloppet

Arbetsuppgifter att fördela

- Ordna med filter och dryck
- Se till att ingen som uppvisar chocktillstånd släpps hem ensam
- Ordna så att elever/barn kan kontakta föräldrarna
- Ta hand om elever/barn tillsammans med övrig personal
- Utse stödperson till rektor
- Ta hand om elever/barn/vuxna i jourrum, ev. kontakta sjukvården
- Kontakta hemmet/arbetsplatsen. Kontrollera först om polis/sjukhus gör detta
- Utvärdera omedelbara effekter, behov av stöd hos elever/barn/vuxna, behov av hjälp utifrån
- Kontinuerligt dokumentera skeendet
- Upprätta plan för dagen och de närmaste dagarna
- Bemanna jourrum några dagar för barns/elevs/vuxnas behov av stöd
- Ansvara för uppföljning av vidtagna åtgärder inom en vecka

Övrigt

- Bärbar telefon/mobiltelefon skall finnas
- Krisgruppens medlemmar förses med namnskyltar, som ska finnas klara
- Skyltning till samlingsplats/jourrum

4 Dödsfall inom förskola och skola – så gör du

Steg för steg:

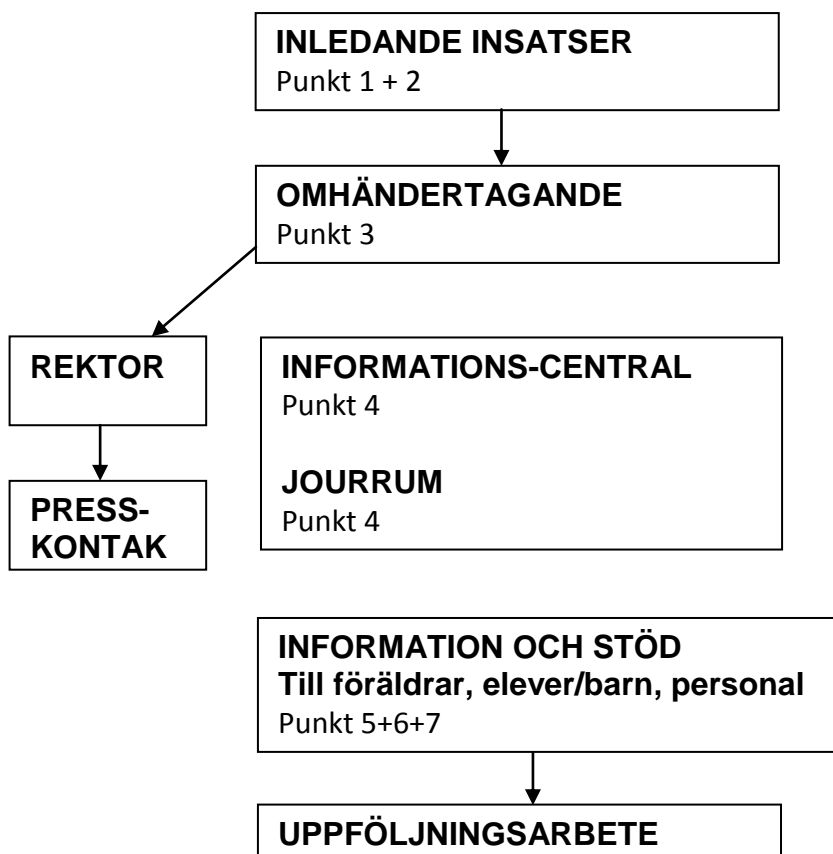
1. Första hjälpen
2. Ring 112.
3. Informera rektor
4. Personal stannar hos barnet/barnen/elev/elever
5. Rektor/förskolechef sammankallar krisgrupp, ger aktuell information samt upprättar informationscentral och jourrum.
6. Underrätta familj, personal och elever. Informera kommunens växel samt egen växel (där det finns). Lämna bara fakta om vad som hänt, var hjälp finns och vidare åtgärder.

7 Krisgruppen utvärderar:

- omedelbara affekter på barn/elever, personal och övriga
- vilken personal och elever har behov av särskild hjälp
- behov av hjälp utifrån
- plan för dagen upprättas

- skriftlig information till hemmen
- stöd/krissamtal med personal
- stöd/krissamtal med barn/en, elev/er
- stöd i klassrummet
- stöd till föräldrar

8 Möte med samtliga berörda i skolan/förskolan. Informera om fakta och plan för följande dag.

5 Handlingsplaner vid allvarliga händelser – dödsfall/olyckor

ORSAK	ÅTGÄRD	VEM	NÄR	HUR
Dödsfall - sjukdom - olycka utanför förskole och skoltid, som berör barn och personal	1 Informera rektor/förskolechef	1 personal på plats	1 Omgående	
	2 Krisgrupp samlas hos rektor/förskolechef	2 Rektor/förskolechef sammankallar	2 Snarast	2 Telefonkedja
	3 Information till klassen/barngruppen	3 Mentor	3 Första lektionen/samling	3 Fakta – känslor – tyst minut
	4 Information till klassens/barngruppens pedagog	4Rektor/fsk-chef	4 Snarast	4 Viktigt att all berörd personal samlas samtidigt
	5 Flaggnings på halvstång	5 Vaktmästare	5 Omgående	5 Även i samband med begravning
	6 Uppföljning i klassen/barngruppen	6Mentor	6 Löpande	6 Håll kontakt. Var uppmärksam på stämningen i klassen/barngruppen. Tala om att krisgruppens medlemmar finns att prata med.
	7 Ceremoni	7 Präst	7 I samband med jordfästningen	7 I samråd med klassen, barngruppen, familjen Gå igenom vidtagna åtgärder
	8 Uppföljning	8 Krisgrupp	8 Efter någon vecka	

ORSAK	ÅTGÄRD	VEM	NÄR	HUR
Svår olycka med personskador/dödsfall under skoltid	1 Larma 112	1 Personal på plats	1 Omgående	
	2 Meddela rektor/förskolechef	2 Personal på plats	2 Omgående	
	3 Krisgruppen samlas hos rektor/förskolechef	3 Rektor/förskolechef sammankallar	3 Omgående	3 Telefonkedja
	4 Undersök olyckans omfattning	4 Rektor/fsk-chef Alt personal på plats	4 Omgående	4 Samla berörd personal för rapportering skadade, saknade
	5 Meddela växeln	5 Rektor/fsk-chef	5 Omgående	
	6 Upprätta jourrum	6 Rektor/fsk-chef	6 Snarast	6 I anslutning till olycksplatsen. Tillgång till telefon 7 Ingen som är chockad släpps hem.
	7 Ta hand om chockade personer	7 Elevhälsan	7 Snarast	8 Kontrollera först om polis/sjukhus gör det
	8 Kontakta hemmet	8 Rektor/fsk-chef	8 Snarast	9 Anhöriga kopplas till rektor
	9 Ta emot frågor från anhöriga	9 Rektor/fsk-chef	9 Löpande	10 Pressrum upprättas
	10 Ta emot frågor från pressen vid behov	10 Rektor/fsk-chef	10 Bestämda tider	11 Samling gruppvis. Genomgång av händelse. Reaktionen.
	11 Samla barngruppen som berörts av olyckan	11 Mentor	11 Dagen efter olyckan	12 Berörd personal kallas
	12 Information till all personal	12 Rektor/fsk-chef	12 Snarast	13 Även i samband med begravning
	13 Flagging på halvstång	13 Vaktmästare	13 Omgående	14 Jourrum hålls bemannat så att elever och anhöriga kan prata med någon i gruppen.
	14 Stöd till elever/barn och anhöriga. Information	14 Elevhälsa	14 Några dagar efter 15 Några dagar efter 16 efter någon vecka	15 I kyrka eller församlingshem 16 I samråd med gruppen. Gå igenom vidtagna åtgärder
	15 Ceremoni	15 Präst		
	16 Uppföljning	16 krisgrupp	17 Snarast	
	17 Anmälan till arbetsmiljöverket	17 Rektor/Förskolechef		17 Via telefon eller hemsida www.av.se

ORSAK	ÅTGÄRD	VEM	NÄR	HUR
Olycka med personskador/dödsfall i samband med resa	1 Meddela rektor/förskolechef	1 Personal på plats	1 Omgående	1 Meddela vad som hänt. Lämna uppgift om hur vi kan hålla oss informerade - namn, telefonnr
	2 Krisgruppen samlas hos rektor/förskolechef	2 Rektor/fsk-chef	2 Omgående	2 Telefonkedja
	3 Meddela växel	3 Rektor/fsk-chef	3 Omgående	
	4 Kontakta hemmet	4 Rektor/fsk-chef	4 Snarast	
	5 Ta hand om övriga barn/elever från resan	5 Mentor alt elevhälsa	5 Vid hemkomst	5 Jourrum upprättas
	6 Ta emot frågor från anhöriga	6 Rektor/fsk-chef	6 Snarast	6 Kontrollera först om polis/sjukhus gjort det.
	7 Ta emot frågor från pressen vid behov	7 Rektor/fsk-chef		7 Anhöriga kopplas till rektor
	8 Samla gruppen som berörts av olyckan	8 Mentor	8 Dagen efter olyckan	8 Samling gruppvis. Genomgång av händelse. Reaktionen.
	9 Information till all personal	9 Rektor/fsk-chef	9 Snarast	9 Berörd personal kallas
	10 Flaggning på halvstång	10 Vaktmästare	10 Omgående	10 Även i samband med begravning
	11 Stöd till elever/barn och anhöriga. Information	11 Elevhälsa	11 Under några dagar efter	11 Jourrum hålls bemannat så att elever och anhöriga kan prata med någon i gruppen.
	12 Ceremoni	12 Präst	12 Några dagar efter	12 Kyrkan, församlingshem, skolan
	13 Uppföljning	13 Krisgrupp	13 Efter någon vecka	13 Gå igenom vidtagna åtgärder
	14 Anmälan till arbetsmiljöverket	14 Rektor/förskolechef	14 Snarast	14 Via telefon eller hemsida www.av.se

ORSAK	ÅTGÄRD	VEM	NÄR	HUR
<p>Svår psykiskt påfrestande situation som gör att personal eller arbetslag hamnar i kris</p> <p>Ex konflikter, polisanmälningar, misstroende gentemot enskild eller arbetslag.</p> <p>Hot – och våldsituationer</p>	1 Informera rektor/förskolechef	1 Personal på plats	1 Omgående	1 Meddela vad som hänt. Lämna uppgift om hur vi kan hålla oss informerade.
	2 Lugna ner akut situation.	2 Personal på plats	2 Omgående	
	3 Krisgruppen samlas	3 Rektor/Förskolechef sammankallar	3 Snarast	3 Telefonkedja
	4 Kontakt med hemmen	4 Rektor/fsk-chef	4 Snarast	4 Krisgruppen bedömer och agerar
	5 Information till personal	5 Rektor/Förskolechef	5 Snarast	5 ”
	6 Ev föräldramöte vid behov	6 Rektor/fsk-chef	6 Kontinuerligt	6 ”
	7 Information till barn/elevgrupp vid behov	7 Mentor	7 Snarast	7 ”
	8 Ta emot frågor från pressen vid behov	8 Rektor/fsk-chef	8 Snarast möjligt	8 Skriftlig inbjudan
	9 Anmäla till arbetsmiljöverket	9 Rektor/Förskolechef	9 Vid behov	
			10 Bestämda tider	
			11 Snarast	11 per telefon eller via hemsida www.av.se

6 Lockdown - rutin

Initiering	
Larma skolledning/ expedition	Ge så mycket information som möjligt om vad du sett, vilka misstankar som du har.
Om du inte får kontakt-initiera lockdown för ditt klassrum/byggnad.	Varna närliggande klasser Fortsätt söka expeditionen
När expeditionen är larmad, fattar skolledning beslut om en lockdown.	Skolledning signalerar lockdown Skolledningen tillkallar polis

LOCKDOWN - personal	
Uppsök säkerhet	I klassrummet, stanna där. Utomhus, uppsök närmsta säkra utrymme/klassrum. Samla in alla som är i närheten/angränsande utrymmen. Håll er utom synhåll t ex sitt/ligg på golvet. Undvik fönster och dörrar. Släck ljus. Stäng fönster och lås dörrar. Var tysta. Säg åt alla elever att stänga av alla mobiltelefoner p g a ljud/ljus och meddelanden.
Inräkning	Anteckna alla som finns i ditt utrymme (elever/ personal/gäster) Meddela skolledningen närvaro och genomförd lockdown via sms BESTÄM TVÅ PERSONER!

LOCKDOWN - ledning	
1. uppsök säkerhet	På bestämd plats, där ledning kan ske ifrån.
Ta fram all information om gärningsmannen.	Delge detta till polisen.

Larma polisen	Samverka med polis och följ deras instruktioner.
Inräkning	Samla in rapporter från all personal och sammanställ.
Informera	Informera om utvecklingen, när polis har kontroll över situationen, när alla är inräknade o dyl.

Varna	De grupper som kan tänkas komma tillbaka från utflykter mm. Besökare Föräldrar
-------	--

Fortsatt Lockdown	
Bibehåll lugn och positioner Följ instruktioner direktiv från polisen.	Fortsätt ha telefoner avstängda. Ingen får lämna en säker plats för att gå på toaletten. Använd papperskorgar och liknande vid akut behov. Vid akut medicinskt behov. Kontakta expedition via sms för råd och vägledning.

Faran är över	
Signalera faran är över	Rektor meddelar detta efter direktiv från polisen.
Samling	All personal och alla elever måste stanna kvar på skolan. Samla alla elever och personal i matsalen för information om vad som hänt och förstahandsinformation från polisen. Påbörja debriefing/återkoppling. Ge ingångsvärden för fortsatt krishantering tillsammans med elevhälsoteam. Alla ska veta vad som kommer hända i nästa steg innan de får gå hem. Ingen bör komma hem till ett tomt hem
Informera	Se till att alla får med sig skriftlig information hem. Informera direkt alla föräldrar. Delge telefonnummer dit oroliga kan vända sig.
Media	Alla avråds från att tala med media de närmaste dagarna. Hänvisa till pressansvarig hos polisen, alt rektor/förskolechef. Skolan skall vara en fredad plats från media och de skall nekas tillträde till skolans område. Eventuella presskontakter skall ske på annan plats. Informera media om att det är oetiskt att intervjua personal, barn och elever som befinner sig i chocktillstånd.

Uppföljning	
Dokumentera	Allt som hänt skall dokumenteras, färdigställ dokumentationen med information från personalen för att få en tydlig helhetsbild.
Fortsätt verksamheten	Det är viktigt att det finns uppehållsplats dagarna efter incidenten om eleverna inte kan vara i skolan.
Upprätthåll stöd	Elevvårdsteamet informeras. Elevvårdskonferens med föräldrar, elev och lärare. Uppföljningssamtal med lärare och skolledning för att diskutera vilken ytterligare hjälp och stöd som kan behövas.
Följ upp och utvärdera	Gå igenom hur allt fungerade, vad behöver förändras Be om feedback från personal på hur det fungerade Revidera rutinerna Öva med nya rutiner.

7 Brand

Vid brand se separat brandplan och utrymningsplan på respektive enhet. Utrymningsplanen ska sitta väl synligt i varje verksamhets- eller arbetsrum. Glöm dock inte Rädsla, Larma, Släck! (Brand och utrymningsplaner ska finnas på alla enheter)